

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ
माननीय न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद फुयाल
फैसला

०७४-RB-०००६

मुद्दा:- मूल्य अभिवृद्धि कर (आ.व. ०६६।०६७)।

आन्तरिक राजस्व कार्यालय, वीरगंजको तर्फबाट प्रमुख कर अधिकृत अर्जुनप्रसाद भट्टराई.....१

पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनलका प्रोप्राइटर दीपक अग्रवाल.....१

प्रत्यर्थी
प्रतिवादी

सुरु फैसला गर्ने:- माननीय अध्यक्ष श्री दीपककुमार कार्की
लेखा सदस्य श्री भोलाप्रसाद खकुरेल
राजस्व सदस्य श्री यज्ञबल्क उपाध्याय
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं।

फैसला मिति:- २०७०।१०।०७

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको मिति २०७०।१०।०७ को फैसलाउपर आन्तरिक राजस्व कार्यालय, वीरगंजको तर्फबाट राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ बमोजिम अनुमतिको निवेदन दिई अनुमति प्रदान भई पुनरावेदनको रोहबाट पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

मुद्दाको तथ्य:

१. करदाता दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनलको आ.व. ०६६।६७ को मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ देखिएको कैफियतहरूका आधारमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को प्रयोजनको लागि मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम २९(१) अनुसार रु.५,२८,२२७।-

- प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश मिति २०६८।१२।१२ मा जारी भएकोमा करदाताले उक्त आदेश मिति २०६८।१२।१३ मा बुझी लिएको रहेछ।
२. प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेशबमोजिमको मूल्य अभिवृद्धि कर र जरिवानासमेत बुझाउनुपर्ने होइन भनी करदाताले मिति २०६८।१२।२३ मा जवाफ पेस गरेको जवाफ।
 ३. करदाताले ढुवानीबापतको रकमलाई बिक्री बीजकमा समावेश गरी जारी गर्नु पर्नेमा सो गरेको देखिन नआएकोले मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१) तथा नियमावली, २०५२ को नियम २९(३) बमोजिम रु.५,२८,२२७।- र नियमानुसार लाग्ने जरिवाना थप दस्तुर तथा ब्याजसमेत गणना गरी अन्तिम कर निर्धारण आदेश जारी गर्ने भन्ने आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जबाट मिति २०६८।१२।२७ मा भएको निर्णय। उक्त अन्तिम कर निर्धारण आदेश करदाताको नाममा मिति २०६८।१२।२९ मा जारी भएको।
 ४. मिति २०६८।१२।२७ को अन्तिम कर निर्धारण आदेशउपर चित्त नबुझी करदाताको तर्फबाट आन्तरिक राजस्व विभागसमक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकन गरी पाउँ भनी मिति २०६९।०३।१४ मा दिएको निवेदन।
 ५. आन्तरिक राजस्व कार्यालयले गरेको कर निर्धारण कानूनसम्मत रहेकोले निवेदकको जिकिर पुग्न नसक्ने हुँदा खारेज हुने ठहर्छ भन्ने आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६९।०५।१५ मा भएको निर्णय।
 ६. करदाताले वासलात र खरिद बिल पेस गर्दा गर्दै विपक्षी कार्यालयबाट पूर्वाग्रही भई कानून तथा स्थापित मान्यता र सिद्धान्त विपरित गरेको कर निर्धारण कानूनी त्रुटिपूर्ण रहेको हुँदा उक्त अन्तिम कर निर्धारण आदेश तथा सोलाई सदर गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णयसमेत बदर गरी कर जरिवानासमेतको कुनै रकम तिर्न नपर्ने गरी न्याय इन्साफ पाउँ भनी करदाताको तर्फबाट राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँमा दर्ता भएको पुनरावेदनपत्र।
 ७. अन्तिम कर निर्धारण गर्न खडा गरेको निर्णय पर्चामा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१) बमोजिम कर निर्धारण गरिएको भन्ने उल्लेख छ। दफा २०(१) मा खण्ड (क) देखि (झ) सम्मका व्यवस्थामध्ये कुन खण्डको आधार लिई कर निर्धारण गरिएको भन्ने निर्णयबाट खुल्न नसकेको हुँदा आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको मिति २०६९।०५।१५ को निर्णय र सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६९।०५।१५ को निर्णय मिलेको नदेखिदा उल्टी हुने ठहर्छ भन्ने राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँको मिति २०७०।१०।०७ को फैसला।
 ८. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची १ समूह ९ बमोजिम आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानीमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट नहुने भन्ने स्पष्ट व्यवस्था छ। करदाताले ढुवानी समावेश नगरी बिल बीजक जारी गरेको पाइएकाले ढुवानी रकम बिक्रीमा समावेश गर्नुपर्ने

ठहर्न्याई ऐ. ऐनको दफा २०(१)(ग) बमोजिम गरिएको कर निर्धारणसम्बन्धी निर्णय उल्टी हुने ठहर गरेको राजस्व न्यायाधिकरण माठमाडौँको फैसला प्रमाणको मूल्याङ्कन नगरी भएको फैसला बदर भागी रहेकोले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ को खण्ड (ख) र (घ) बमोजिम पुनरावेदन गर्ने अनुमति प्रदान गरी उक्त फैसला बदर गरी पाउँ भनी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगञ्जको तर्फबाट यस अदालतमा पर्न आएको निवेदन।

९. यसमा पक्ष (करदाता) को नियन्त्रण तथा जानकारीमा रहने तथ्यगत विषयसम्बन्धी कुराको प्रमाण पुर्‍याउने भार स्वभावतः सम्बन्धित करदातामा नै रहनेमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(३) को त्रुटिपूर्ण प्रयोग गरी करदाताले नै प्रमाण पुर्‍याउनु पर्ने भार कर अधिकृतमा रहने भनी फैसला भएको र ढुवानी मूल्यलाई बिक्री मूल्यमा समावेश गरेको नदेखिएको सन्दर्भमा उक्त ऐनको दफा ५ समेतको व्याख्या सम्बन्धी प्रश्न समावेश रहेको देखिँदा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट मिति २०७०।१०।७ मा भएको फैसलामा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८(घ) बमोजिमको अवस्था विद्यमान देखिएकाले पुनरावेदन गर्ने अनुमति प्रदान गरिएको छ भन्ने यस अदालतबाट मिति २०७४।०४।०८ मा भएको आदेश।

यस अदालतको ठहर:

१०. नियमबमोजिम पेसी सूचीमा चढी पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदनपत्रसहितका मिसिल कागजात अध्ययन गरी हेरियो।
११. पुनरावेदक आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगञ्जको तर्फबाट उपस्थित विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री हरिशंकर ज्ञवालीले आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानीमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट नहुने व्यवस्था छ। करदाताले ढुवानी समावेश नगरी बिल बीजक जारी गरेको हुँदा ढुवानी रकम बिक्रीमा समावेश गर्नुपर्ने भनी मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१)(ग) बमोजिम गरिएको कर निर्धारणसम्बन्धी निर्णय सदर हुनुपर्छ भन्नेसमेत बहस गर्नुभयो।
१२. त्यसैगरी प्रत्यर्थी दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनलको तर्फबाट उपस्थित विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सूर्यप्रसाद कोइरालाले ढुवानी बापतको खर्च यस फर्मको कारोबारसँग सम्बन्धित खर्च भएको, खरिदकर्ताको स्थलसम्म डेलिभरी दिने गरी गरेको बिक्री रकममा मूल्य अभिवृद्धि करसमेत जोडी फर्मले खरिदकर्ताबाट असुल गरेको र कार्यालयमा दाखिल गरेको हुँदा ढुवानी बापतको खर्चमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट्टै असुल गर्ने भनी कर निर्धारण गर्नेगरी भएको निर्णय बदर गरेको राजस्व न्यायाधिकरणको फैसला मिलेको हुँदा सदर हुनुपर्छ भन्नेसमेत बहस गर्नुभयो।

१३. उपर्युक्तबमोजिम दुवै पक्षका तर्फबाट उपस्थित विद्वानहरूले प्रस्तुत गर्नुभएको बहस सुनी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट मिति २०७०।१०।०७ मा भएको फैसला मिले नमिलेको के रहेछ ? पुनरावेदक वादी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन ? सोही विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो।
१४. निर्णयतर्फ विचार गर्दा करदाता दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनलको आ.व. २०६६।०६७ को मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ देखिएको कैफियतका आधारमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जबाट मिति २०६८।१२।१२ मा रु.५,२८,२२७।- को प्रारम्भिक तथा मिति २०६८।१२।२७ मा अन्तिम कर निर्धारण आदेश जारी भएको पाइन्छ। सोउपर करदाताले आन्तरिक राजस्व विभागसमक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिएकोमा सो विभागबाट पनि उक्त कर निर्धारण कानूनसम्मत रहेकोले निवेदकको जिकिर पुग्न नसक्ने भन्ने निर्णय गरेको देखियो। विभागको उक्त निर्णयउपर करदाताले राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँमा पुनरावेदन दायर गरेकोमा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१) को खण्ड (क) देखि (झ) सम्म व्यवस्था गरिएको कुन प्रावधानबमोजिम कर निर्धारण गरिएको भन्ने निर्णयमा नखुलेकाले आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६९।०५।१५ को निर्णय उल्टी हुने ठहर गरी भएको फैसलामा चित्त नबुझाई आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जले यस अदालतमा पुनरावेदनको अनुमति माग गरी दिएको निवेदनमा अनुमति प्रदान भई पुनरावेदनको रोहमा दर्ता भई पेस हुन आएको पाइयो।
१५. पुनरावेदक आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको पुनरावेदनपत्रमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची १ समूह ९ बमोजिम आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानीमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट नहुने भन्ने व्यवस्था भएकोमा करदाताले ढुवानी समावेश नगरी बिल बीजक जारी गरेको पाइएकोले ढुवानी रकम बिक्रीमा समावेश गर्नुपर्ने ऐ. ऐनको दफा २०(१)(ग) बमोजिम गरिएको कर निर्धारण रकम सम्बन्धमा प्रमाणको मूल्याङ्कन नगरी भएको राजस्व न्यायाधिकरणको फैसला बदर गरी पाउँ भन्ने मुख्य जिकिर लिएको देखिन्छ।
१६. प्रत्यर्थी करदाता दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनलको आ.व. २०६६।०६७ को मूल्य अभिवृद्धि कर सम्बन्धमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जबाट मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१)(ख) बमोजिम कर निर्धारण गरी ऐ. ऐनको दफा २९(१क) बमोजिम जरिवानासमेत गरी जम्मा रु.५,२८,२२७।- को मिति २०६८।१२।१२ मा प्रारम्भिक तथा मिति २०६८।१२।२७ मा अन्तिम कर निर्धारण आदेश भएको देखियो।
१७. सोउपर करदाताले आन्तरिक राजस्व विभागमा प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिएकोमा विभागबाट ढुवानी खर्चलाई करयोग्य मूल्यमा समावेश गरी कर असुल उपर

गर्नुपर्नेमा नगरेको भनी आन्तरिक राजस्व कार्यालयले गरेको कर निर्धारण कानूनसम्मत रहेको देखिदा करदाताको निवेदन खारेज हुने भनी मिति २०६९।०५।१५ मा निर्णय गरेको पाइयो।

१८. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१)(ख) मा अधुरो वा त्रुटिपूर्ण कर विवरण पेस गरेमा कर अधिकृतले कर निर्धारण गर्नसक्ने व्यवस्था रहेको पाइन्छ। आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जले ढुवानी खर्चलाई कर योग्य मूल्यमा समावेश नगरेको भन्ने आधारमा प्रत्यर्थी करदातालाई अन्तिम कर निर्धारण गरेको देखिन्छ।
१९. प्रस्तुत विवादसँग सम्बन्धित ढुवानी व्यवसाय भन्नाले साधारण अर्थमा एक निश्चित विन्दुबाट अर्को विन्दुसम्म सामान सहज र सुरक्षित तरिकाले पुऱ्याउने व्यवसायलाई जनाउँछ। कुनै व्यक्ति वा संस्थाको सरसामान ढुवानी गर्नलाई कानूनबमोजिम दर्ता गरी व्यवसायिक रूपमा कार्य गर्न स्थापना भएको संस्था वा व्यवसायीले पुऱ्याउने सेवाबाट सेवा प्रदायकले सामान ढुवानी गर्न लगाउने संस्थासँग निश्चित रकम लिन सक्ने गरी सम्झौता गरेको हुन्छ। सामानहरु ढुवानी गर्ने सेवा प्रदायक ढुवानीकर्ताले दिइएको जिम्मेवारी अनुसार तोकिएका विभिन्न ठाउँ ठाउँमा सामानहरु ढुवानी गर्नुपर्ने हुन्छ। सामान ढुवानी गरेबापत त्यस्तो सेवा प्रदायकले निश्चित सेवा शुल्क लिन सक्ने नै देखिन्छ।
२०. यसरी ढुवानीसँग सम्बन्धित सेवा प्रदायकलाई ढुवानी गरेबापत लाग्ने सेवा शुल्क भुक्तानी गरेको सबुत प्रमाण तथा भरपाई प्रत्यर्थी करदाताले पेस दाखिल गरेको मिसिल संलग्न ढुवानी खर्चसम्बन्धी कागजातको फाँटवारीबाट देखिन्छ। सामानहरु ढुवानी गर्नको लागि ढुवानी प्रदायक र प्रत्यर्थी करदाताका बिचमा भएको कारोबारका विवरणहरु खुल्ने कागजातहरु पेस दाखिल भइरहेको अवस्थामा सो प्रमाणहरुलाई अधुरो र त्रुटिपूर्ण कर विवरण पेस गरेको भनी अनुमानको आधारमा भन्न मिल्ने हुँदैन।
२१. अतः माथि विवेचित तथ्य र आधार कारणबाट प्रत्यर्थी करदाता दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनललाई आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानी रु.३२,५०,६२०।८४ को १३% ले हुने मूल्य अभिवृद्धि कर रु.४,२२,५८१।- र सोको जरिवाना रु.१,०५,६४६।- गरी जम्मा रु.५,२८,२२७।- अन्तिम कर निर्धारण गरेको आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको मिति २०६८।१२।२७ को निर्णय र सोलाई सदर गरेको आन्तरिक राजस्व विभाग काठमाडौँको मिति २०६९।०५।१५ को निर्णय बदर हुने ठहर गरेको राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँको मिति २०७०।१०।०७ को फैसला मिलेकै देखिदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक वादी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। दायरीको लगत कट्टा गरी, प्रस्तुत फैसलाको छायाँप्रतिसहित फैसलाको जानकारी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयलाई दिई, प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति विद्युतीय

प्रणालीमा प्रविष्ट गरी, सुरु तथा रेकर्ड मिसिल सम्बन्धित कार्यालय र न्यायाधिकरणमा
फिर्ता पठाई, प्रस्तुत मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु।

(विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ)

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

(हरिप्रसाद फुयाल)

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत (उपसचिव): कृतिबहादुर बस्नेत

कम्प्युटर टाईप गर्ने: विकेश गुरागाई

इति संवत् २०७९ साल कार्तिक २८ गते रोज २ शुभम् ----- ।